

PŘEDPISY EU, TÝKAJÍCÍ SE OSIVA A SADBY A JEJICH ZAČLENĚNÍ DO NÁRODNÍ LEGISLATIVY ČR

EU Regulations on Seeds and Seedlings and the Incorporation into the Czech National Legislation

Jitka Potměšilová

Odbor rostlinných komodit, MZe Praha

Abstract

Legislation on seeds and seedlings represents a large issue, which is continuously changing, therefore, it continuously requires to be brought into harmony with the national legislation.

Key words: *seed, Czech legislation*

Souhrn

Semenářská legislativa Evropské unie je rozsáhlá a neustále se mění. To přináší a bude přinášet potřebu neustálé harmonizace národní legislativy.

Základní informace o předpisech v EU

Jestliže obecně platí o evropské legislativě, že je velmi rozsáhlá a velmi nepřehledná, platí to ještě více o legislativě pro zemědělství. Státy Evropské unie si tuto skutečnost uvědomují a vyvíjejí snahu o zlepšení situace kodifikací legislativních předpisů. Aby bylo možno provést kodifikaci je nutné nejprve právní předpisy konsolidovat. Proces konsolidace (to znamená připojení všech dodatků a změn k základnímu předpisu bez jakýchkoliv úprav, aniž by výsledný útvar měl právní závaznost) probíhá od roku 2001 nepřetržitě a zajišťuje jej Úřad pro oficiální publikace Evropských společenství, který tak připravuje podklady pro její kodifikaci. Uvedený proces se dotýká i legislativy pro osivo a sadbu a některé výsledné ať již kodifikované nebo konsolidované verze předpisů nám usnadňují práci a při dalších změnách ještě usnadní, přestože u konsolidovaných verzí je nadále rovněž nezbytné seznámení se s každým jednotlivým předpisem.

Zákonodárnou moc v Evropské unii mají Rada ministrů a Komise. Právní normy zásadního významu vydává rada ministrů a podepisuje je prezident rady ministrů. Od právních norem zásadního významu se obvykle odvozují právní normy vydávané komisí, ty jsou podepisovány členem Komise zodpovědným za příslušný resort.

Veškeré právní normy v Evropské unii zpracovává Komise, ať již z podnětu Evropského parlamentu, Rady ministrů nebo svého vlastního. Návrhy závažných právních norem se předávají Radě ministrů, která přezkoumá zda návrh předloží Evropskému parlamentu. Po určité proceduře, ve které mohou být návrhy připomínkovány a přepracovány rozhodne Rada ministrů o návrhu závažné právní normy s konečnou platností. Pokud je návrh závažné právní normy zamítnut kvalifikovanou většinou Evropského parlamentu, může Rada ministrů přesto takový návrh právní normy přijmout, ale pouze v tom případě, že pro návrh budou hlasovat všichni členové Rady ministrů.

V Evropské unii je vydáváno pět druhů právních norem:

- nařízení (regulations),
- směrnice (directives),
- rozhodnutí (decisions),
- doporučení (recommendations),
- názory (opinions).

Nařízení a směrnice jsou závazné pro členské země, s tím rozdílem, že nařízení platí přímo a ihned po nabytí účinnosti ve všech členských státech EU a směrnice musí být převedeny do národní legislativy v termínu daném členským státem. Ve vztahu k časovým možnostem vzniku domácí legislativy to představuje někdy vážný problém. Rozhodnutí jsou závazná pro státy, instituce a jednotlivce, kterým jsou určena. Doporučení a názory nejsou závaznými právními normami, ale nelze je podceňovat, protože rovněž ovlivňují dění v Evropské unii.

Právní normy jsou zveřejňovány v Úředním věstníku Evropských společenství, řada L (Legislation). Den nabytí účinnosti právních norem EU se obvykle odvozuje od data jejich zveřejnění v Úředním věstníku ES. Není-li den účinnosti v právní normě uveden, pak tato norma nabývá účinnosti 20. den po jejím zveřejnění.

Evropské předpisy pro osivo a sadbu a harmonizace domácí legislativy

Legislativa pro osivo a sadbu je dostupná v analytickém registru pod číslem 3, kde jsou uváděny přepisy týkající se zemědělství a to ve dvou částech registru, mezi předpisy pro společné organizace trhů, č. registru 03.60.67. a mezi předpisy rostlinolékařskými a veterinárními jsou zařazeny technické předpisy pro osivo a sadbu č. registru 03.50.40. Předpisy pro společnou organizaci trhu s osivem má v gesci Ministerstvo zemědělství. Předpisy týkající se uznávání osiva a sadby, registrace odrůd a další technické předpisy jsou v gesci Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského.

Předpisy pro společnou organizaci trhu s osivem

Základním předpisem pro společnou organizaci trhu s osivem je **nařízení Rady (EHS) č. 2358/71**, které zahrnovalo:

1. obchodní mechanismy tzn. dovozní licence
2. podpory výroby vybraných druhů osiva.

Režim dovozních licencí pro osivo hybridní kukuřice a čiroku byl v prosinci roku 2004 zrušen **nařízením Komise (ES) č. 2081R2004**. To znamená, že u osiva hybridní kukuřice a čiroku přestaly být sledovány obchodní vztahy se třetími zeměmi.

Při změnách společné zemědělské politiky Evropské unie, kdy přímé platby jsou převáděny do plateb na farmu u původních členských států a do jednotné platby na hektar plochy zemědělské půdy u nových členských států, ztrácí význam článek 3 nařízení č. 2358/71, který zakotvoval možnost poskytovat podpory na vyráběné osivo vybraných druhů. Přesto si některé státy tuto možnost dále ponechávají.

Režim podpory výroby osiva (včetně dalších režimů podpor pro zemědělce) stanovilo nově **nařízení Rady (ES) č. 1782/2003**. Uvedené nařízení umožnilo členským státům zvolit si vyloučení podpory na osivo (článek 3 nařízení (ES) č. 2358/71) druhů zařazených v příloze č. XI (jedná se o některé druhy obilovin, olejnin a píce) z režimu jednotné platby. Pro Českou republiku je důležitá podmínka stanovená výše uvedeným nařízením, odpočtu platby na plochu, na níž je vyráběno certifikované osivo, od platby, která by náležela osivu. Tato podmínka vyloučila možnost poskytování podpory na výrobu certifikovaného osiva, protože výtěžnost osiva z množitelské plochy je u našich výrobců na velmi nízké úrovni. Prováděcí pravidla k tomuto režimu uvádí **nařízení Komise (ES) č. 1973/2004** ze dne 29. října 2004.

Evropská komise si nadále ponechala možnost sledovat výrobu osiva vybraných druhů a stanovila soubor údajů, které musí členské státy komisi sdělovat. Tyto údaje sdělují i státy, které nevyužívají režimu podpory pro výrobce, nebo z důvodu nesplnění potřebných podmínek nemohou podporovat z národních prostředků výrobce osiva na svém území.

Mezi povinná hlášení stanovená nařízením Komise (ES) č. 2081R2004 patří :

1. hlášení o rozloze zasetých ploch přihlášených k uznání porostů
2. hlášení o rozloze ploch uznaných porostů, odhad sklizně v roce sklizně
3. hlášení o odhadu objemu sklizeného osiva
4. hlášení o objemu sklizeného osiva, rozdělené na osivo základní a certifikované případně u druhů, kde lze uvádět na trh obchodní osivo se zvlášť uvádí objem obchodního osiva
5. hlášení o cenách výrobců
6. hlášení o skladovaných objemech u obchodníků na konci marketingového roku (1. 7.- 30.6.)

Vzhledem k tomu, že z prostředků Evropské unie Česká republika nečerpá prostředky na přímou podporu výroby osiva, jeví se povinnost poskytovat požadovaná hlášení jako přespříliš zatěžující. Je ale třeba vzít v úvahu, že podpora příslušející osivu (stanovená na základě statistických údajů poskytnutých Evropské komisi) byla vložena do celkové finanční obálky přidělené České republice, z níž se vyplácí jednotná platba na hektar zemědělské půdy.

Změna společné zemědělské politiky s sebou přinesla řadu nových legislativních norem, které jsou hned po svém vzniku doplňovány a měněny, to přináší řadu nejasností, se kterými se musí vyrovnat nejen uživatelé těchto legislativních norem, ale často i samotní jejich tvůrci v Evropské komisi.

Jak bylo uvedeno výše, v místě, kde jsou popsány druhy legislativních norem Evropských společenství, platí nařízení přímo ve všech státech Evropské unie a členský stát upravuje pouze to, co mu je nařízením uloženo nebo umožněno. V národní legislativě je potom tato úprava stanovena vládním nařízením, které je vydáno na základě zmocnění především v zákoně o zemědělství nebo zákoně o státním intervenčním fondu.

Předpisy pro osivo a sadbu

Zásadními evropskými předpisy pro osivo a sadbu, které uvádí registr jsou takzvané „marketingové směrnice“. Pro hlavní druhy zemědělských plodin jsou to:

Směrnice (EHS) č. 401/1966 ze dne 14. června 1966 o uvádění osiva píce na trh

Směrnice (EHS) č. 402/1966 ze dne 14. června 1966 o uvádění osiva obilovin na trh

Uvedené směrnice prošly nepřehlednou řadou změn a jsou k dispozici v konsolidované formě.

Další významné směrnice prošly procesem zjednodušení a byly vydány v roce 2002, nicméně jsou dále doplňovány a měněny novými předpisy a jsou k dispozici v konsolidované formě:

Směrnice (ES) č. 54/2002 ze dne 13. června 2002 o uvádění osiva řepy na trh

Směrnice (ES) č. 55/2002 ze dne 13. června 2002 o uvádění osiva zeleniny na trh

Směrnice (ES) č. 56/2002 ze dne 13. června 2002 o uvádění sadby brambor na trh

Směrnice (ES) č. 57/2002 ze dne 13. června 2002 o uvádění na trh osiva olejnin a přadných rostlin.

Do této skupiny předpisů patří základní předpisy pro rozmnožovací materiál ovocných a okrasných rostlin:

Směrnice (ES) č. 34/1992 ze dne 28. dubna 1992 o uvádění na trh rozmnožovacího materiálu ovocných rostlin a rostlin určených k produkci ovoce

Směrnice (ES) č. 56/1998 ze dne 20. července 1998 o uvádění na trh rozmnožovacího materiálu okrasných rostlin.

Mezi zásadní předpisy, důležité pro osivo a sadbu je nutno zařadit další předpis, kterým je

Směrnice (ES) č. 53/2002 ze dne 13. června 2002 o společném katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin

Tyto směrnice doplňuje řada legislativních předpisů, které upřesňují, mění nebo doplňují některé požadavky stanovené v předpisech základních. Směrnice byly zapracovány do národní legislativy, kterou pro osivo a sadbu představuje:

Zákon č. 219/ 2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby)

s prováděcími vyhláškami:

1. č. 175/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin
2. č. 147/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu
3. č. 206/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby
4. č. 8/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti pro posouzení vhodnosti názvu odrůd pěstovaných rostlin

Vydáním zákona o oběhu osiva sadby neskončil pro osivo a sadbu legislativní proces a to nejen proto, že při přípravě zákona i během jeho schvalování došlo k některým chybám a opomenutím, ale hlavně proto, že se evropská legislativa vyvíjí a nepřetržitě vycházejí nové a nové legislativní předpisy, které je třeba zapracovat. První novela zákona je v současné době připravována a měla by být předložena do vlády k 30.6. 2005. To znamená v čase velmi krátkém.

Očekávané změny evropské legislativy

Česká republika má možnost sledovat připravované změny v evropské legislativě už při jejich zrodu, a může se na změnách podílet prostřednictvím účasti ve Stálém výboru pro osivo a rozmnožovací materiál v zemědělství, zahradnictví a lesnictví. Ke každému projednávanému problému může zástupce vystoupit se stanoviskem ve jménu ČR. Důležitá problematika a stanovisko k ní se předem projednává a odsouhlasuje v příslušném rezortním orgánu, nejde tedy pouze o stanovisko jednoho člověka, účastnického se stálého výboru.

V oblasti osiv nově vyšlo 1. 12. 2004 rozhodnutí komise o prováděcích pravidlech, podle nichž mohou členské státy povolit uvádění na trh osiva odrůd, pro které byly předloženy žádosti o zapsání do katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin nebo odrůd druhů zeleniny. (tzv. předběžné uvádění do oběhu). V ČR je již umožněno stávající legislativou, ale podmínky bude nutno ještě projednat a rozhodnout o aplikaci v národní legislativě, zejména s ohledem na objem takto obchodovaných osiv. (Návrh je projednáván ve výboru Evropské komise 7 let.)

Připravena je směrnice Rady, kterou se mění směrnice Rady 66/401 EHS, 66/402 EHS, 2002/54/ES, 2002/55/ES, 2002/57/ES pokud jde o zkoušky osiva pod úředním dohledem, která má

zjednodušit postupy úředního uznávání osiva a odběru vzorků a přehlídek množitelských porostů. V legislativě ČR rovněž částečně řešeno v rámci pověřování osob a laboratoří.

Uvedené dva předpisy jsou pouze výběrem z mnoha dalších, které jsou v současné době připraveny k vydání, nebo dosud projednávány. Musíme se proto připravit na neustálou novelizaci zákona č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby a příslušných vyhlášek, což přinese mnoho problémů nejen nám při přípravě nového znění příslušného právního předpisu, ale i těm, kteří s tímto zákonem a vyhláškami pracují.

Kontaktní adresa autora: Ing. Jitka Potměšilová, Odbor rostlinných komodit, MZe ČR, Těšnov 17, 117 05 Praha1, E-mail: Jitka.Potmesilova@mze.cz